

日本の ことわざ 諺

① 住めば 都

- Vyjádření přesvědčení, že na světě není lepšího místa než domov, ať je to kdekoliv.
- (dosl.) „Hlavní město je tam, kde bydlíš.“
- Podobá se českému ‘Můj dům, můj hrad.’ Těž podobné českému ‘Všude dobře, doma nejlíp.’
- Podobně angl. *There is no place like home.*

Alternativní forma: 住まば 都¹ 住めば 都

Podobná jiná japonská přísloví: 住めば 都 で、花が 咲く²

‘Tam, kde bydlím, tam jsem doma, a tam mi kvetou sakury.’

じごく すみか
地獄も住家

‘I peklo může být domovem.’

例文： [...]居心地悪いところが一箇所だけあります。それは 姑 の住んでる
ところ。それ以外は、確かに「住めば都」ですね。³

‘Je jenom jediné místo, kde se člověk necítí dobře. A to je tam, kde bydlí tchýně. Pro všechno ostatní samozřejmě platí „můj dům, můj hrad“.’

Poznámky k formě:

- 住めば tvar kondicionálu (podmiňovacího způsobu) slovesa 住む
- 都 označení pro hlavní město (původně vztaženo výhradně ke Kjótu)

¹ <http://kazuno.in.coocan.jp/99kotowaza/99su/Sumaba%20miyako.htm>

² <http://kazuno.in.coocan.jp/99kotowaza/99su/Sumeba%20miyako.htm>

³ Yahoo!ブログ (2005) BCCWJ

② だい しょう か
大は小を兼ねる

- Vyjadřuje doporučení pro dosažení cíle v tom smyslu, že velké věci mohou nahradit malé, tedy že použijeme-li namísto malé věci velkou, rozšíří se nám možnosti dosažení cíle.
- (dosl.) „Větší nahradí malé.“
- Podobné českému ‘Lépe více, nežli méně.’
- Též podobné angl. *Store is no sore; The bigger the better.*

Alternativní forma: だい しょう かな
大は小を叶える

例文： ちょっと^{おお}大きいけど、この封筒^{ふうとう}でいいや。大^{だい}は小^{しょう}を兼^かねる^いって言うし。⁴
‘Obálka je možná trochu větší, ale i tak dobře poslouží. Beztak se říká, že lepší větší než vůbec žádná.’

Poznámky k formě:

- 兼ねる *kameru* ‘poslouží vícenásobně’, ‘má více funkcí současně’
- 叶える *kanaeru* ‘vyplní (se)’

③ しんしょうぼうだい
針小棒大

- Vyjadřuje kritiku přehánění, zveličování situace.
- (dosl.) „Malá jehla, velká palice.“
- Podobá se českému: „Dělá z komára velblouda.“
- Podobné též angl. *Making a mountain out of a molehill.*

例文： お前^{まえ}は何^{なん}でも針^{しん}小^{しょう}棒^{ぼう}大^{だい}に^い言^わう^る悪^くい^せ癖^{せき}がある。⁵
‘Ty máš takový zlozvyk zveličovat všechno, co řekneš.’

Poznámky k formě:

- 針 ‘jehla’; japonské čtení *hari*
- 棒 ‘hůl’, ‘tyč’
- 針小棒大 reflektuje čínský slovosled

4

<http://www.websaru.info/%E5%A4%A7%E3%81%AF%E5%B0%8F%E3%82%92%E5%85%BC%E3%81%AD%E3%82%8B.html>

⁵ <http://www.websaru.info/%E9%87%9D%E5%B0%8F%E6%A3%92%E5%A4%A7.html>

④ たいしよこうしよ
大所高所

- Označuje široký úhel pohledu či nadhled bez předsudků a osobních pocitů, nestrannost.
- (dosl.) „Velké místo a vysoké místo.“
- Podobá se angl. (*Reading provides*) *a window to the world*.
- Podobně jako v češtině ‘Čím výše vystoupíš, tím větší rozhled.’

例文： さしあたって、たいしよこうしよ大所高所ものから物いを言うことになる。⁶
‘V tuto chvíli budeme na věci nahlížet z širší perspektivy.’

Poznámky k formě:

- 大所 samostatně (se čtením *ódokoro* nebo *ódoko*) označuje hlavouna, „velké zvíře“
- 高所 ‘široká perspektiva’ (z vysoko položeného místa)

⁶ <http://yourei.jp/%E5%A4%A7%E6%89%80%E9%AB%98%E6%89%80>